

Zpráva o šetření ve věci vyřízení stížnosti na průběh porodu

Paní ██████████, zastoupená Ligou lidských práv (stěžovatelka), nebyla spokojena s vyřízením stížnosti na ██████████ (porodnice), Krajským úřadem Jihočeského kraje. Nesouhlasila s postupy zdravotníků a jejich chováním při porodu svého syna na přelomu roku 2021/2022.

A. Shrnutí závěrů

Na základě provedeného šetření jsem dospěl k závěru, že krajský úřad:

- (1) neměl pouze zprostředkovat závěry nezávislého odborníka (viz C.1.1),
- (2) se dostatečně nezabýval právními otázkami případu, především posouzením informovaného souhlasu (viz C.1.2),
- (3) měl samostatně vyhodnotit chování lékaře (viz C.1.3),
- (4) měl vyhodnotit obsah nahrávky jednání (viz C.1.4),
- (5) napříště může vyhodnotit také navazující komunikaci porodnice se stěžovatelkou týkající se stížnosti (viz C.3.3).

Naopak jsem neshledal pochybení v postupu krajského úřadu při vyřizování stížnosti po formální stránce. Krajský úřad se stěžovatelkou v průběhu vyřizování stížnosti komunikoval a informoval ji o dalších krocích. Součástí stížnostního spisu jsou také záznamy o tom, kdy a které nezávislé odborníky krajský úřad oslovil. To považuji za dobrou praxi (viz C.2). Stížnost dále vyřídil ve lhůtě a informoval o svých závěrech zdravotní pojišťovnu i Českou lékařskou komoru (ČLK) (viz C.4).

Neshledal jsem pochybení krajského úřadu, pokud jde o ukládání nápravných opatření (viz C.3). Nicméně krajskému úřadu navrhuji úpravu praxe do budoucna – proškolení personálu porodnice k informovaným souhlasům (viz C.3.1).

B. Skutková zjištění

Stěžovatelka má výhrady k postupu zdravotníků a k průběhu porodu. Není spokojena především s chováním lékaře, který vedl její porod. Rovněž namítá, že ji personál nedostatečně poučil o jednotlivých úkonech, tedy že k úkonům neudělila informovaný souhlas. Jednotlivé námítky a argumenty stěžovatelky, porodnice a krajského úřadu uvádím v části C. této zprávy. Krajský úřad stížnosti částečně vyhověl, stěžovatelka ale nesouhlasí s některými závěry a navrženými opatřeními.

Vycházel jsem z vyjádření krajského úřadu a kopie stížnostního spisu. Pověření pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv věc projednali na místním šetření s pracovníky krajského úřadu. Seznámil jsem se také s nahrávkou dodatečného jednání stěžovatelky a personálu porodnice.¹

¹ Jednání se uskutečnilo dne 14. 11. 2022.

C. Právní hodnocení

C.1 Principy nestrannosti a odpovědnosti – zásada materiální pravdy a vyřízení stížnostních námitek

Krajský úřad nemůže bez dalšího upřednostnit tvrzení zdánlivě spolehlivější strany.² Pokud se rozhodne nepřihlížet k vyjádření osoby, vždy takový postup odůvodní. Takovou námitku pak vyřídí jako nepřezkoumatelnou, neboť se jedná o situaci tvrzení proti tvrzení. Pro zjištění stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti,³ využívá všech dostupných prostředků.⁴

Krajský úřad je povinen reagovat na všechny stížnostní námítky. Ty, které nasvědčují nesprávnému postupu porodnice, prošetří a sdělí stěžovateli své závěry. Ve vyřizující písemnosti uvede také námítky, kterými se věcně nezabýval, a stručně vysvětlí důvody.⁵

C.1.1 Vyjádření nezávislého odborníka

Krajský úřad vyřizující stížnost je povinen závěry svého šetření náležitě odůvodnit tak, aby byly přezkoumatelné. Zakládá-li je na odborném hodnocení případu, zprostředkuje je stěžovateli v co nejširším rozsahu a nezkresleně.⁶

Stěžovatelka se dotazovala na vedení porodu – zejména na indikaci k císařskému řezu, tlak na břicho, tahání za pupečník a šití poporodních poranění bez umrtvení.

Nezávislý odborník vyhodnotil podporu děložního hrdla při klešťovém porodu za adekvátní. Ruční vybavení placenty bez anestezie však nepovažuje za standardní postup. Kontinuální monitoring rodičky končí 2 hodiny před samotným porodem, přestože byl podán oxytocin a měl být monitorován do samého konce porodu. Podle provedeného ultrazvukového vyšetření nebyly zjištěny známky nepoměru a nebyla dána indikace pro ukončení těhotenství primárně císařským řezem. Vyloučil přímou souvislost mezi klešťovým porodem a urogynekologickým nálezem u stěžovatelky 1,5 roku po porodu.

Krajský úřad po vyhodnocení podkladů konstatoval, že stěžovatelka byla správně indikovaná k včasnému ukončení termínovaného těhotenství s podezřením na větší plod při těhotenské cukrovce. Dále podrobně popisuje okolnosti průběhu porodu, jak k nim dospěl nezávislý odborník.

Docházím k závěru, že vyřízení stížnosti krajský úřad pojal jako pouhé zprostředkování závěrů nezávislého odborníka. **Postrádám jasné oddělení sdělení odborníka a jeho hodnocení krajským úřadem.**

Zde uvádím, že pokud má stěžovatelka výhrady k odbornému hodnocení nezávislého odborníka, může se znovu obrátit na krajský úřad, který je připraven se jejími námitkami

2 Ústavní soud v nálezu dne 22. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 520/16 (N 119/81 SbNU 853), posuzoval situaci, kdy obecné soudy bez dalšího upřednostnily tvrzení policistů před tvrzením lidí, proti kterým policisté zasahovali.

3 Zásada materiální pravdy.

4 Výše nastíněné standardy vyřízení stížnosti dovozuji z principů dobré správy, zejména principů nestrannosti a odpovědnosti. Viz *Principy dobré správy*. Veřejný ochránce práv – ombudsman [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv [cit. 13. 9. 2024]; dostupné na <https://www.ochrance.cz/dokument/principy-dobre-spravy/principy-dobre-spravy.pdf>.

5 Výše nastíněný standard vyřízení stížnosti dovozuji z principů dobré správy, zejména principů odpovědnosti a přesvědčivosti, a z některých zásad činnosti správních orgánů, zejména zásady výkonu veřejné správy jako služby veřejnosti (§ 4 odst. 1 správního řádu).

6 Tamtéž.

zabývat, a případně požádat odborníka o další vysvětlení. Já ani krajský úřad nemůžeme samostatně hodnotit odborné otázky. To platí i o námitce stěžovatelky týkající se příčinné souvislosti mezi porodem a zdravotními následky. Závěrem poznamenávám, že shodně s krajským úřadem pro mě nebylo z prvotní stížnosti zřetelné, že by se mělo jednat o samostatnou námitku stěžovatelky.

C.1.2 Informovaný souhlas s podáním oxytocinu a vyvoláním porodu

Pacient má právo na poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni.⁷ A to s jeho svobodným a informovaným souhlasem.

Souhlas pacienta je svobodný, je-li dán bez jakéhokoli nátlaku. Souhlas pacienta je informovaný, pokud pacient před jeho vyslovením získá informace o svém zdravotním stavu. Informace se sděluje při přijetí pacienta do péče a dále vždy, když je to účelné.⁸ Písemný informovaný souhlas zákon vyžaduje ve zvláštních situacích. Jde především o souhlas s hospitalizací.⁹ Další situace však může stanovit právní předpis¹⁰ nebo si je může stanovit sama porodnice.

Při vyřizování stížností na poskytnuté zdravotní služby krajský úřad posuzuje postup porodnice vždy ze dvou hledisek:

- Náležitou odbornou úroveň posuzuje osoba s odborným medicínským vzděláním v příslušném oboru medicíny, tj. v tomto případě v oboru gynekologie a porodnictví.
- Svobodný a informovaný souhlas¹¹ hodnotí krajský úřad sám.

Stěžovatelka namítá, že neudělila informovaný souhlas s podáním oxytocinu a personál jí nesdělil rizika jeho podání. Dotazuje se také na informovaný souhlas k vyvolání porodu.

Krajský úřad vycházel z tvrzení stěžovatelky ve stížnosti. Stěžovatelka podle jeho názoru chápala informace a vyjadřovala souhlas s poskytováním zdravotních služeb. Porodnice s ní také probrala její porodní plán.

Zdravotnická dokumentace neobsahuje informovaný souhlas s podáním oxytocinu ani vyvoláním porodu.

Krajský úřad měl vyhodnotit, zda stěžovatelka udělila svobodný a informovaný souhlas nebo uvést, proč nebyl její souhlas třeba (včetně vyhodnocení porodních přání).

Ne každý informovaný souhlas musí být podle zákona písemný. Primární je ústní pohovor mezi lékařem a pacientem. Je mi však známo, že zdravotnická dokumentace písemný souhlas většinou obsahuje – jak k vyvolání porodu, tak i k podání oxytocinu.

To mi nebrání se k situaci vyjádřit. V případě stěžovatelky se mi situace jeví tak, že s vyvoláním porodu souhlasila, za tím účelem ji porodnice hospitalizovala a na postupu se s personálem domluvila, včetně porodních přání. To dovozují také z vyznění událostí, jak je stěžovatelka popisuje v předchozích stížnostech, jak nemocnici, tak krajskému úřadu. Shodně situaci vyhodnotil i krajský úřad při místním šetření. Situaci při podání oxytocinu však obdobně nelze zjistit či objasnit.

7 Viz § 28 odst. 2 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

8 Viz § 34 odst. 1 a § 31 zákona o zdravotních službách.

9 Viz § 34 odst. 2 zákona o zdravotních službách.

10 Naříklad zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

11 A případné výjimky z tohoto souhlasu.

Docházím k závěru, že krajský úřad nemá objektivní důkaz o rozsahu a obsahu ústního poučení při podání oxytocinu. Jestliže se krajský úřad nemohl adekvátně vyjádřit kvůli nedostatku důkazů a ty nelze nijak obstarat, poté neměl shledat stížnost v této části jako nedůvodnou. **Je vhodné ji vyhodnotit jako nepřezkoumatelnou. Tak se totiž bezdůvodně přiklonil na stranu porodnice, přestože skutkový stav věci nelze objektivně zjistit.**

C.1.3 Chování lékaře

Stěžovatelka poukazuje na nevhodné a neetické chování lékaře, který vedl porod. Jeho omluvu na osobním projednání stížnosti považuje za nedostatečnou.

Krajský úřad uvedl, že porodnice shledala po proběhlé komunikaci se stěžovatelkou stížnost jako důvodnou v části chování lékaře (komunikaci). V závěru vyřízení stížnosti krajský úřad uvedl, že porodnice stěžovatelce neposkytla po porodu dostatečnou profesionální podporu.

Předpokládám, že krajský úřad vychází z navazující komunikace porodnice se stěžovatelkou, která je součástí spisu.¹² Tam porodnice výslovně uvádí, že stížnost shledala jako částečně oprávněnou, pokud jde o komunikaci.

Postrádám však jasný závěr, jak krajský úřad hodnotí chování lékaře, zvláště když šlo o stěžejní část stížnosti stěžovatelky. Obecnější formulaci o neposkytnutí podpory v závěru vyřízení stížnosti považuji za nedostatečnou, byť příléhavou.

C.1.4 Nahrávka osobního jednání stěžovatelky s porodnicí

Stěžovatelka přiložila nahrávku osobního jednání s personálem porodnice. Z nahrávky má být mimo jiné zřejmé, že došlo k tlaku lokty na břicho rodičky. Personál měl připustit podporu děložního fundu.

Krajský úřad ve vyřízení stížnosti tuto nahrávku odmítl. Jednání označil za nad rámec povinností porodnice v rámci zákona o zdravotních službách (viz C.3.3).

S tímto postupem krajského úřadu nesouhlasím. Jednání totiž souviselo s projednáváním stížnosti porodnicí. Tím, že krajský úřad odmítl nahrávku dodatečného jednání stěžovatelky s porodnicí, nezabýval se ani zápisem z tohoto jednání.¹³ Nadto z nahrávky by vyhodnotil, zda se lékař ohradil proti potvrzení, že by porodní asistentky na rodiče ležely a tlačily jí loktem na břicho. Nahrávka totiž podle mě potvrzuje skutečnosti, které uvádí stěžovatelka, některé však vyvrací. Respektive nejsou na nahrávce zaznamenány tak, jak uvádí stěžovatelka.

C.2 Prodloužení lhůty k vyřízení stížnosti a bezodkladné ustavení nezávislého odborníka

Podle zákona o zdravotních službách má krajský úřad vyřídit stížnost do 90 dnů ode dne jejího obdržení v případě stížnosti, k jejímuž vyřízení je třeba ustavit nezávislého odborníka. Lhůtu lze v odůvodněných případech prodloužit.¹⁴ Krajský úřad ustaví nezávislého odborníka bez zbytečného odkladu.¹⁵

Stěžovatelka nesouhlasila s tím, jak krajský úřad odůvodnil prodloužení lhůty k vyřízení stížnosti.

12 Přípis porodnice ze dne 20. 1. 2023.

13 Ani se nezabýval nepřítomností porodních asistentek na jednání, které také byly u porodu.

14 Viz § 94 odst. 1 písm. a) bod 2. zákona o zdravotních službách.

15 Viz § 94 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách.

Stížnost stěžovatelka podala dne 13. 2. 2023. Krajský úřad ustavil dne 17. 5. 2023 nezávislého odborníka a o tom ji informoval.¹⁶ Součástí spisu jsou i záznamy o postupu krajského úřadu, kdy oslovoval potenciální odborníky, a průběžná komunikace s nezávislým odborníkem a stěžovatelkou.

Lhůtu k vyřízení stížnosti krajský úřad prodloužil o 60 dnů, protože potřeboval doplnit vyjádření nezávislého odborníka. V té době navíc sama stěžovatelka doplnila další podklady pro nezávislého odborníka. O tom stěžovatelku informoval.¹⁷ Stížnost vyřídil dne 4. 10. 2023,¹⁸ tedy ve lhůtě.

Uzavírám, že **prodloužení lhůty k vyřízení stížnosti považuji za odůvodněné a odůvodnění za dostačující**. Pokud měla stěžovatelka o tom pochybnosti, mohla se prostřednictvím svého právního zástupce krajského úřadu dotázat na podrobnosti. Naopak vítám, že krajský úřad reagoval na nutnost doplnění zjištění nezávislého odborníka a stěžovatelku o tom informoval. V takovém případě byl tento postup správný.

Stejně tak hodnotím kladně průběžný postup krajského úřadu, který vedl k nalezení **a ustavení nezávislého odborníka bez zbytečného odkladu**.

C.3 Informování o uložených nápravných opatřeních

Zákon o zdravotních službách nestanoví konkrétní opatření k nápravě, která krajský úřad může porodnici uložit.¹⁹ Musí však dbát, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu.²⁰

Ukládá-li krajský úřad porodnici opatření k nápravě, musí o tom informovat zdravotní pojišťovnu stěžovatele.²¹ V souladu s principy přesvědčivosti, otevřenosti a vstřícnosti²² by však měl obdobně vyzoomět také stěžovatele. Společně s informací, že (a jak) uložil porodnici povinnost odstranit zjištěné pochybení, totiž krajský úřad poskytuje stěžovateli také určité morální zadostiučinění a upevňuje jeho důvěru ve veřejnou správu.

Krajský úřad předestřel, že porodnice neposkytla stěžovatelce dostatečnou a profesionální podporu při vysvětlování okolností porodu.

Stěžovatelka považuje některá navržená nápravná opatření za nedostatečná a nevhodná.

C.3.1 Opatření navržená nezávislým odborníkem

Ustavený odborník zjistil, že porod měl být monitorován až do samého konce (vzhledem k podání oxytocinu). Porod manuální lýzy bez anestezie nelze podle něj v dnešní době považovat za standardní postup.

Krajský úřad jako nápravné opatření uložil porodnici v případě aplikace oxytocinu kontinuální monitorování rodiček a dále provádění manuální lýzy v celkové či lokální anestezii. Reflektoval přitom názor nezávislého odborníka.

16 Sdělení krajského úřadu ze dne 30. 5. 2023, č. j. KUJCK 68232/2023.

17 Sdělení krajského úřadu ze dne 15. 8. 2023, č. j. KUJCK 101070/2023.

18 Krajský úřad stěžovatelce vyzoomění o vyřízení stížnosti odeslal dne 9. 10. 2023.

19 Srov. § 96 zákona o zdravotních službách.

20 Viz § 2 odst. 4 správního řádu.

21 Viz § 96 odst. 2 zákona o zdravotních službách.

22 Viz principy dobré správy.

Stěžovatelka s těmito opatřeními po odborné stránce nesouhlasí.²³ Dále navrhuje proškolení personálu ohledně informovaného souhlasu.

Vyhodnocuji, že krajský úřad správně uložil opatření, která navrhl nezávislý odborník.

Tento postup považuji za správný, jelikož se jednalo o odborné otázky. Ze své pozice nemohu jeho odborné stanovisko zpochybňovat. Ani krajský úřad nemůže jeho úvahy samostatně hodnotit po odborné stránce.

Souhlasím však se stěžovatelkou, že by bylo namístě uložit porodnici i nápravné opatření spočívající v proškolení personálu ohledně informovaného souhlasu.

C.3.2 Chování lékaře

Krajský úřad vyrozuměl stěžovatelku, že požádal porodnici o sdělení, která nápravná opatření přijala v souvislosti s neprofesionální komunikací porodníka.

Stěžovatelka by uvítala informaci o konkrétních nápravných opatřeních. Dále navrhuje supervize pro personál porodnice.

Krajský úřad mi sdělil, že považuje osobní konfrontaci se stěžovatelkou a omluvu stěžovatelce za dostatečnou a adekvátní. A to i z důvodu, že se jednalo o tvrzení proti tvrzení a jiný důkaz o průběhu komunikace neměl k dispozici.

Předpokládám, že krajský úřad chtěl stížnost vyřídit ve lhůtě, proto nesdělil konkrétní opatření porodnice ve vyřízení stížnosti. Důležité však je, že se i poté porodnice na opatření dotázal a vyhodnotil je, zda jsou dostatečná. Stěžovatelka se mohla na uvedené dotázat nebo krajský úřad vyrozumět, aby ji se svým hodnocením opatření seznámil.

Tento postup krajského úřadu považuji za dostatečný a další opatření nenavrhuji.

Vyzdvihuji, že porodnice sama dříve uskutečnila osobní projednání stížnosti.

C.3.3 Vyřízení stížnosti porodnicí

Porodnice je povinna navrhnout stěžovatelce ústní projednání stížnosti, pokud je to s ohledem na charakter stížnosti vhodné.²⁴ Porodnice musí vyřídit stížnost do 30 dnů ode dne jejího obdržení; tuto lhůtu může odůvodněně prodloužit o dalších 30 dnů.²⁵

Stěžovatelka navrhuje poučit porodnici o stížnostním mechanismu ve zdravotnictví. Svou prvotní stížnost porodnici totiž nepovažuje za řádně vyřízenou. Nesouhlasí také s tím, že schůzka s porodnicí byla nad rámec zákona.

Porodnice stížnost stručně vyřídila. Současně navrhla ústní projednání stížnosti,²⁶ které nakonec proběhlo s delším časovým odstupem po vyřízení stížnosti.²⁷

Krajský úřad označil toto jednání nad rámec povinností porodnice v rámci zákona o zdravotních službách. Vyjádřil se, že mu nepřísluší ho hodnotit.

Pokud jde o postup porodnice při vyřízení stížnosti, zákon o zdravotních službách nestanoví žádné podrobnosti. Dokonce ani v případě, kdy by porodnice stížnost nevyřídila

23 Podle stěžovatelky kontinuální monitoring u rodiček odporuje současným vědeckým poznatkům.

24 Podle § 93 odst. 3 písm. a) zákona o zdravotních službách.

25 Podle § 93 odst. 3 písm. b) zákona o zdravotních službách.

26 Dne 15. 3. 2022.

27 Dne 14. 11. 2022. Nikoliv však z důvodu na straně porodnice.

vůbec, nehrozí jí za to žádná sankce.²⁸ Vítám, že porodnice uskutečnila osobní projednání stížnosti, a to považuji za stěžejní. Zákon takový postup také předvídá. **I z toho důvodu nerozumím tomu, proč by se krajský úřad tímto jednáním nemohl zabývat, když velice úzce souvisí s vyřízením stížností porodnicí, respektive může být dokonce samotným vyřízením stížnosti.**²⁹ Upozorňuji proto, že krajský úřad by měl napříště vyhodnotit také navazující komunikaci, která se týká předmětné stížnosti.

Ke stížnostnímu mechanismu ve zdravotnictví dále uvádím, že je dvoustupňový. Stěžovatelka se tak obrací na krajský úřad s důvody nesouhlasu s postupem porodnice. Krajský úřad může předchodit stížnost „dovyřídít“, tak jako v tomto případě. K tomu správně zajistil vyjádření porodnice. To považuji za dostačující.³⁰

C.4 Vyrozumění České lékařské komory (ČLK)

Krajský úřad podá podnět příslušné komoře, jestliže zjistí takové pochybení zdravotnickým pracovníkem (členem komory), které přísluší šetřit komoře podle zákona.³¹

Stěžovatelka se v průběhu vyřizování stížnosti s námitkou neetického chování lékaře také sama obrátila na ČLK.³² Krajskému úřadu vytýká, že ČLK neinformoval o závěrech šetření.

Krajský úřad po vyřízení stížnosti informoval Českou lékařskou komoru, okresní sdružení [REDACTED]³³ Mimo jiné uvedl, že porodnice sama v průběhu vlastního šetření uznala stížnost jako částečně důvodnou v části komunikace lékaře se stěžovatelkou.

V takové situaci bych považoval za žádoucí podat podnět příslušné komoře. **Krajský úřad tak správně po vyřízení stížnosti učinil.**

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám řediteli krajského úřadu JUDr. Lukáši Glaserovi a žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a vyrozuměl mě o přijatých opatřeních k nápravě.³⁴ Pokud neodpoví, nepřijme opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudou považovat za dostatečná, vydám závěrečné stanovisko, v němž navrhuji opatření k nápravě.³⁵

Zprávu zasílám rovněž právnímu zástupci stěžovatelky.

Brno 8. října 2024

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

28 Výčet přestupků v § 117 zákona o zdravotních službách totiž takový přeštok neobsahuje.

29 Za předpokladu, že o jednání bude učiněn písemný zápis. Ten pak lze považovat za samotné vyřízení stížnosti.

30 Pokud by krajský úřad ale narazil na závažné nedostatky ve vyřízení stížnosti porodnice, reagoval by na ně vhodným nápravným opatřením.

31 Podle § 96 odst. 1 písm. b) bod 2. zákona o zdravotních službách.

32 Vyrozumění ze dne 21. 12. 2022.

33 Přípis ze dne 20. 2. 2024, č. j. KUJCK 25801/2024.

34 Podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv.

35 Podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.